

Viro–suomi-koodinvaihto emergentteinä konstruktioina

MARIA FRICK

Väitöksenalkajaisitelmä Helsingin yliopistossa 28. syyskuuta 2013

Tänä kesänä Tarton yliopisto jakoi Facebook-sivullaan *Postimees*-lehden artikkelin (Ojamaa 2013), jossa kerrottiin, että Viron valtion asettama tavoite – saada maahan 2 000 ulkomaalaista opiskelijaa – on jo lähellä, sillä ulkomaalaisopiskelijoiden määrä on kaksinkertaistunut viiden viime vuoden aikana. Suomalaiset muodostavat noin puolet tästä joukosta (Lugus 2013), ja esimerkiksi viime vuonna 117 suomalaisopiskelijaa opiskelikin Tarton yliopistossa (mt.), jossa suomalaisten suosimia aloja ovat muun muassa lääketiede ja viron kieli. Tartossa sijaitsee myös Viron maatalousyliopisto, jossa viime vuonna opiskeli 138 suomalaista (mt.) pääasiassa eläinlääketiedettä.

Eniten suomalaisopiskelijoita on kuitenkin Tallinnassa, jossa opiskellaan esimerkiksi Tallinnan teknisessä yliopistossa (284 suomalaisopiskelijaa v. 2012), Estonian Business Schoolissa (279 opiskelijaa) sekä Tallinnan yliopistossa (88 opiskelijaa) (Lugus 2013). Ero tyyppillisten opintojen välillä Tallinnassa ja Tartossa on se, että Tallinnassa suositaan englanninkielisiä ohjelmia, jolloin opiskelijat päätyvät käyttämään paljon englantia myös arjessa. Tartossa sen sijaan opinnot suoritetaan tyyppillisesti viroksi, minkä vuoksi suomalaisopiskelijat omaksuvat viron kielen taidon nopeasti ja alkavat käyttää viroa keskimäärin hieman laajemmin kuin Tallinnassa. Muun muassa tämän vuoksi päädyin tutkimaan suomalaisten kielenkäytössä esiintyvää viro–suomi-koodinvaihtoa nimenomaan Tartossa.

Vain opiskelijoista puhuminen olisi tässä yhteydessä kuitenkin harhaanjohtavaa. Tutkimukseeni osallistui nimittäin heidän lisäksi myös Tartossa työskenteleviä ja siellä jopa 17 vuotta asuneita suomalaisia: sellaisiakin, jotka olivat jo muuttaneet takaisin Suomeen. Näitä vironsuomalaisia, joiden arkisia keskusteluja nauhoitin ja joiden sähköpostiviestejä ja Facebook-julkaisuja keräsin, yhdisti se, että heidän suomenkielisen puheensa seassa esiintyi, tilanteesta ja puhujasta riippuen, jonkin verran tai hieman enemmän vironkielistä ainesta tähän tapaan:

- (1) Se on sanonu meidän kurssilla et alle kaksikymmentä vuotta *naiset/d ei ole otsusevöimalised*.

Esimerkki 1 on keskustelusta, jossa puhutaan eräästä yliopisto-opettajasta. Siinä äänestäjä, jota olen tutkimuksessa kutsunut Railiksi, käyttää muuten suomenkielisen virkkeen sisällä ainakin yhtä vironkielistä sanaa: *otsusevöimalised* 'päätoimittaja'.¹ Viroa taitavat tarkkaavaiset kuulijat kiinnittää tässä varmasti huomiota siihen, ettei sana ole viron yleiskielen mukainen eli niin sanotusti "oikein". Äärimmäisen tulkinnan mukaan sana ei ole edes viroa. Virolainen sanahan on *otsusevöimelised*, eli sen vartalossa on *e* eikä *a*, kuten esimerkiksi sanassa *vöimalik* 'mahdollinen'. Voidaan spekuloida, onko *vöimalik* mahdollisesti ollut sanan *vöimalised* mallina vai onko taustalla kenties suomen sana *voima* – vai onko Raili mahdollisesti kuullut sanan väärin, kun opettaja on sen sanonut. Ääntäväthän virolaiset painottoman tavun *e:n* usein väljästi, hieman *ä:mäisesti*, ja ovathan monille suomalaisille *ä* ja *a* lähellä toisiaan.

Joka tapauksessa tutkimistani nauhoituksista ja sähköpostiviesteistä huomaa, että puhutussa ja vapaasti kirjoitetussa kielessä – sekä äidinkielessä (suomessa) että vierassa kielessä (virossa) – on paljon variaatiota ja yllättäviä muotoja. Kielen rajojen määrittely on haasteellista tai suorastaan mahdotonta. Siksi en olekaan rajannut *suomen* tai *viiron* käsitettä koskemaan pelkästään kielen tiettyä muotoa, esimerkiksi yleiskieltä. En myöskään ole tutkimuksessani lähtenyt pohtimaan sitä, miten puhujien kieli poikkeaa yleiskielestä. Sen sijaan ajattelen, että kieli on puhujilla oleva resurssikoelma, joka tutkimillani viro-suomalaisilla käsittää useampia eri kieliksi tunnistettavia dynaamisia joukkoja (suomi, viro, englanti jne.), jotka joissakin tilanteissa osoittautuvat keskenään limittäviksi ja päällekkäisiksi. Minua onkin kiinnostanut juuri se, millä tavalla kahden kielen tarjoamat resurssit yhdistyvät puheessa ja kirjoituksessa ja mitä sillä saavutetaan, että käytetään viroa suomen seassa. Käytän perinteikästä termiä *koodinvaihto* tarkoittamaan juuri tätä.

Kolme näkökulmaa koodinvaihtoon

Koodinvaihdon tutkimushistorian voi sanoa alkaneen 1950-luvulta, ja siinä voi erottaa kolme pääsuuntausta: sosiolingvistisen, keskustelututkimuksellisen ja kieliopillisen. Sosiolingvistiikassa ollaan kiinnostuneita muun muassa siitä, miten puhujien kielenvalinnat heijastelevat, ylläpitävät ja muovaavat yhteisössä vallitsevia sosiaalisia suhteita. Makrotasolla tämä näkyy esimerkiksi tilanteeseen sidottuina kielenvalintoina, jotka voivat olla eri puhujaryhmillä tai eri alueilla erilaisia (ks. esim. Fishman 2007 [1965]). Esimerkiksi Tartossa asuvilla suomalaisopiskelijoilla näyttäisi tyypillisesti olevan enemmän vironkielisiä verkostoja kuin Tallinnassa asuvilla ja siten myös enemmän tilanteita, joissa viroa käytetään. Samoin pidempään Virossa asuneilla on tyypilli-

1. Olen lihavoanut esimerkkien vironkieliset sanat ja kursivoanut sellaiset sanat, jotka voivat olla joko suomea tai viroa.

sesti enemmän virolaisia lähipiirissään kuin sinne vasta muuttaneilla, jolloin myös viro-kieltä käytetään enemmän.

Mikrotasolla tarkasteltuina kielellisten valintojen nähdään olevan sosiaalisesti indeksisiä (ks. esim. Gumperz 1982; Myers-Scotton 2007 [1988]; Goodwin & Duranti 1992; Gumperz 1992): sanoessaan jotakin tietyllä kielellä puhuja nostaa esiin kyseiseen kieleen ja sen puhujiin liitettyjä arvoja ja asenteita. Usein näiden arvojen ja asenteiden ajatellaan olevan koko yhteisön jakamia ja siten kertovan esimerkiksi kielivähemmistön asenteista enemmistökielen puhujia kohtaan, mutta itse en voi tutkimukseni perusteella tehdä yleistyksiä viro-suomalaisen asenteista virolaisia kohtaan. Tutkimissani keskusteluissa on toki joitakin esimerkkejä siitä, miten puhuja käyttää vironkielistä lausetta havainnollistaessaan virolaiselle yhteiskunnalle tyypillisinä pitämiään arvoja, esimerkiksi *naine on pliidi ja rusika vahel* 'nainen on nyrkin ja hellan välissä'.

Koodinvaihtoa on tutkittu keskusteluaineistosta myös sen kannalta, mikä sen funktio on keskustelun kulun kannalta. Gumperzin (1982) ja Auerin (1995) luomat listat koodinvaihdon keskustelufunktioista ovat jo muodostuneet klassikoiksi (ks. myös Kalliokoski 1995). Omakin aineistoni vahvistaa heidän havaintonsa muun muassa siitä, että puhujat saattavat toistaa sanotun toisella kielellä, kun eivät saa odotuksenmukaista vastausta, ja siitä, että koodinvaihtoa käytetään keskustelussa merkinä esimerkiksi referoinnista (jota nähtiin ensimmäisessä esimerkissä) tai näkökulman vaihdoksesta. Tällöin koodinvaihto toimii niin sanottuna kontekstivihjeenä (Gumperz 1982, 1992; suomenkielinen termi Kalliokoski 1995), joka on indeksi vieraasta äänestä tai puhujaroolin muutoksesta. Kontekstivihjeiden merkitys eroaa sanojen merkityksestä siten, ettei sitä voi esimerkiksi kirjata sanakirjaan tai ylipäättään tulkita läheskään samalla tavalla jokaisella käyttökerralla. Esimerkiksi viron käyttö ei aina tarkoita sitä, että puhuja referoisi tai matkisi jotakuta virolaista tai että hän esittäisi sovinistia. Tilanteittain se voi kuitenkin saada tällaisen tulkinnan, jos keskustelun osallistujat yhdistävät viron kielen virolaisiin ja pitävät virolaista yhteiskuntaa sovinistisena.

Joissain tapauksissa kielenvalinta voi indikoida paikkaa: vironkielinen sana liitetään Vieroon ja siten voi tulkita, että puhutaan Virossa tapahtuvista asioista. Sosiaalisessa mediassa tätä voidaan hyödyntää siten, että käyttämällä vironkielisiä sanoja kirjoittaja antaa ymmärtää olevansa Virossa.

Gumperzin (1982) tärkeä havainto oli, että aina koodinvaihdon indeksisyys ei liity lainkaan kielenvalintaan eli siihen, vaihtaako puhuja esimerkiksi suomesta viroon vai päinvastoin. Ylipäättään muutos käytetyssä kielimuodossa voi merkitä siirtymistä toiminnasta toiseen, vastaanottajasta toiseen, puhujaroolista toiseen ja niin edelleen ja toimia eräänlaisena huomionkohdistimena (mt.). Juuri tästä on kyse esimerkiksi silloin, kun puhuja toistaa sanomansa toisella kielellä, kun vastaanottaja ei ole reagoinut odotetusti.

Erittäin suuri osa koodinvaihdon tutkimuksesta on keskittynyt sen kielioppiin. Aiempina vuosikymmeninä monet tutkijat ottivat tavoitteekseen osoittaa, että koodinvaihdolla on omat universaalit kielioppisääntönsä, jotka sallivat kielen vaihtamisen tietyntyypillisissä paikoissa lausetta ja tekevät sen mahdolltomaksi toisissa. Poplack (2007 [1980]) esitti niin sanotun ekvivalenssirajoituksen, jonka mukaan koodinvaihtoa voi tapahtua vain paikoissa, joissa kahden kielen lauserakenne on samankaltainen. Lisäksi DiSciullon, Muysken ja Singhin (1986) keksimän hallintarajoituksen perusteella

toisilleen niin sanotusti alisteisten lauseenjäsenten, kuten esimerkiksi verbin ja objektin, välillä tapahtuvaa koodinvaihtoa pidettiin mahdollisena. Näiden teorioiden mukaisesti esimerkkien 2, 3 ja 4 kaltaiset tartonsuomalaisten käyttämät lauseet eivät olisi mahdollisia.

- (2) Toivottavasti kaikki **on nõus...**
'kaikille sopii'
- (3) *Piti* kirjoittaa **psyhholoogilised ohutegurid**, siellä *oli* tyhjiä riviä mihin *piti* kirjoittaa
'psykologiset vaaratekijät'
- (4) **Mä püüdsin** sitä laittaa.
'yritin'

Sähköpostiviestistä otettu lause (esim. 2) rikkoo ekvivalenssirajoitusta, koska viiron ilmausta *kõik on nõus* vastaa suomen *kaikille sopii*, jonka lauseenjäsenet jäsentyvät eri tavalla. Niin ikään sähköpostiviestistä otettu esimerkki 3 ja kasvokkai-keskustelusta otettu esimerkki 4 puolestaan rikkovat hallintarajoitusta, sillä niissä lauseen predikaattiverbi ja objekti ovat eri kielillä. Kun teorioille löytyi lukuisia vastaesimerkkejä eri kielipareista, niitä ryhdyttiinkin pitämään tendensseinä pikemmin kuin tiukkoina sääntöinä.

Konstruktiosta koostuva kieli

Mietin tutkimusta tehdessäni, millaisen kielioppimallin itse ottaisin lähtökohdaksi. Aiemmissa koodinvaihdon tutkimuksissa on useimmiten pidetty lausetta keskeisenä kieliopillisena yksikkönä, vaikka suuri osa keskustelupuheesta on muita kuin lausemaisia yksiköitä. Päädyin käyttämään käsitettä konstruktio, joka useimmiten ymmärretään muodon ja merkityksen vakiintuneeksi yhteenliittymäksi, joka on jonkinasteinen yleistys tai muotti, jonka perusteella ihmiset tuottavat puhetta (ks. esim. Fried & Östman 2004). Konstruktio voi olla esimerkiksi yksimorfeeminen sana, yhdyssana, idiomi, lause tai lauseyhdistelmä. Se on siis kieliopillisen muotin ja siinä käytettävien sanojen ynnä muiden morfeemien yhdistelmä, jolla on enemmän tai vähemmän tarkka merkitys. Sellaisessa kieliopintutkimuksessa, jossa kieltä tarkastellaan käyttöyhteydessään, konstruktion käsitteeseen yhdistetään usein kolmaskin ulottuvuus: (pragmaattinen) funktio (ks. esim. Fried & Östman 2004; Östman 2006). Näin ollen konstruktio olisi muodon ja merkityksen yhteenliittymä, jota voidaan käyttää tietyissä funktioissa puheessa tai kirjoituksessa.

Vaikka muoto-merkitys-funktio-kolmiyhtymä on laajalti hyväksytty näkemys kielitieteessä, minun on aina ollut vaikea hahmottaa sitä. Missä kohden merkitys ja funktio eli semantiikka ja pragmatiikka eroavat? Mitä muuta merkitys voi olla kuin sitä, miten kyseistä kielenainesta käytetään? Entä mitä *funktio* tarkkaan ottaen tarkoittaa – eikö

se ole sitä, missä merkityksessä ja missä kontekstissa jokin esiintyy? Samankaltainen hämmennys näkyy niissä tutkimuksissa, jotka puhuvat ”semanttisesta tai pragmaattisesta funktiosta”. Vuorovaikutuslingvistit ovat tarkentaneet konstruktioiden kuvausta lisäämällä niihin attribuutin *sekventiaalisuus* (Lindström & Londén 2008; Lindström, tulossa), jolla tarkoitetaan sen vuoron, jossa kyseistä konstruktioita käytetään, asemaa suhteessa keskustelun muihin vuoroihin ja meneillä olevaan jaksoon eli sekvenssiin. Tämän attribuutin ongelma on mielestäni siinä, että sekventiaalisuus on relevanttia vain tietynkokoisista konstruktioista puhuttaessa – tuskin esimerkiksi aivan pienimmistä, kuten vaikkapa suomen sijapäätteistä.

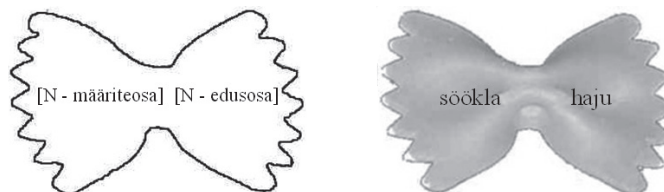
Kuvasinkin kielen konstruktioita mieluusti sellaisena kolminaisuutena, jossa yhdistyvät muoto, merkitys ja asema. Tällöin merkitys pitää sisällään sen, mitä puhujat muodolla tekevät – sen, millaisia tulkintoja muodon käytöstä seuraa. Asemalla tarkoitetaan puolestaan sitä välitöntä ympäristöä, jossa kyseistä konstruktioita käytetään. Käytännössä kunkin konstruktion asema on toinen, suurempi konstruktio. Esimerkiksi sanankokoisen substantiivin asema on lausekkeenkokoisessa substantiivilausekkeessa. Lauseke puolestaan voi muodostaa sellaisenaan puheenvuoron tai esiintyä lauseessa ja lause taas lauseyhdistelmässä – ja nämä puolestaan esiintyvät keskustelussa tietyissä sekventiaalisissa asemissa.

Tartonsuomalaisten kielessä vironkielisen aineksen käyttö näyttäisi motivoituvan sekä konstruktioiden muoto- ja merkityspuolesta että niiden asemasta. Näytän seuraavaksi vielä muutaman esimerkin siitä, millaisissa yhteyksissä olen havainnut viron tulevan suomenkielisen puheen tai kirjoituksen sekaan. Seuraavat esimerkit ovat kaikki niin sanotusti kaksiosaisista konstruktioista, mutta tutkimusaineistossani on toki muunkinlaisia koodinvaihtotapauksia.

Kaksiosaiset konstruktiot eli ”farfallet”

Esimerkissä 5 on kaksikielinen yhdyssana *sööklahaju* ’ruokalahaju’ (kuva 1). Olen kuvannut sen perhospastan eli farfallen muodossa, koska kyse on kaksiosaisesta konstruktioista. Yhdyssanan ensimmäisen osan tehtävä on määrittää tai kuvailla toista, niin sanottua edusosaa, joka ilmaisee tarkoitteen.

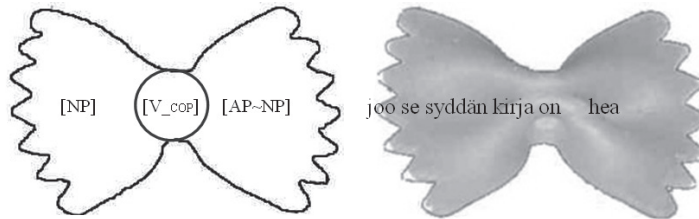
(5)

Kuva 1.
Kaksikielinen yhdyssana.

Kaksiosaisia kaksikielisiä konstruktioita on muitakin, kuten esimerkin 6 kantaottava predikatiivilause (kuva 2).

(6)

Kuva 2.
Kantaottava predikatiivilause.

Sähköpostiviestistä otetun lauseen sanan *syddän kirja* kirjoitusasu on esimerkki siitä aiemmin mainitusta seikasta, että ihmisten kielenkäyttö eroaa yleiskielen normeista myös silloin, kun kyse on äidinkielestä. Huomioni kiinnittyy kuitenkin vironkieliseen predikatiiviin *hea* 'hyvä', joka kuvailee, millainen lauseen subjekti *se syddän kirja* on. Osien välissä on kopulaverbi *on*, jonka olen sijoittanut perhospastan keskelle. Lauseita sitovat partikkelit, kuten tässä *joo*, jäävät puolestaan pastan rosoisiin reunoihin.

Esimerkkiä 6 tarkasteltaessa voi huomata sen, miten konstruktiot toimivat toistensa "sisällä". Yhdyssanan *syddän kirja* asema on substantiivilausekkeessa, joka puolestaan asettuu predikatiivilauseeseen sisälle.

Myös niin sanottu referointikonstruktio on kaksiosainen. Referointikonstruktiossa johtolause *se on sanonu meidän kurssilla* antaa kuulijoille kehyksen ja *että*-partikkeli valmistaa heitä tulossa olevaan referaattiin, jossa puhujan rooli on vaihtunut esittämään toisesta tilanteesta peräisin olevaa tekstiä: *alle kaksikymmentä vuotta naiset ei ole otsusevoimaiset*.

(7)

Kuva 3.
Referointikonstruktio, jossa on kantaottava predikatiivilause.

Kaksiosaisille konstruktioille on tyypillistä, että se osa, joka kuvailee, määrittää tai demonstroi, on viroksi. Koska konstruktiot ovat päällekkäisiä, koodinvaihtoa houkuttelevia saumakohtia on useita ja puhuja voi valita, sanooko esimerkiksi koko referaatin viroksi vai vaihtaako kieltä vasta referaatin sisällä olevan predikatiivilauseen predikatiiviin tultaessa. Kun referaatin tarkoitus on demonstroida sellaista puhetta, josta puhuja itse on eri mieltä, koodinvaihto ”vieraan äänen” merkinä auttaa etäännyttämään puhujan sanotusta. Kun referointi koskee toisen henkilön kannanottoa esimerkiksi siitä, millaisia alle 25-vuotiaat naiset ovat tai eivät ole, asian niin sanottu ydin on kantaottavan lauseen predikatiivissa *otsusevöimalised* ’pääösvaltaiset’. Juuri tämä sana on se, mistä puhuja itse on eri mieltä kuin opettaja, jonka puhetta hän referoi.

Havainto siitä, että koodinvaihtoa esiintyy evaluoivissa konteksteissa, ei ole uusi. Tutkimukseni valottaa kuitenkin sitä, miten nämä moniääniset evaluoivat merkitykset rakentuvat erikokoisiin konstruktioihin. Toisaalta olen tarkastellut myös sitä, miten koodinvaihtoa sisältävät puheenvuorot asettuvat erilaisiin sekventiaalisiin asemiin keskustelussa ja palvelevat siinä meneillään olevaa toimintaa. Esimerkiksi Railin vuoro *se on sanonu meidän kursilla et alle kakskytviisvuotiaat naiset ei ole otsusevöimalised* (kuva 3) esiintyy osana kannanottosekvenssiä, jossa eri puhujat esittävät kriittisiä, negatiivisia kannanottoja kyseisen opettajan sanomisista. Railin vuoro on yksi kannanotto muiden joukossa, ja se, miten muut osallistujat vastaanottavat vuoron, näyttää, että sitä pidetään muiden kanssa samanmielisenä. Juuri tässä kontekstissa on selvää, että Railin vuoro on nimenomaan negatiivista, erimielistä evaluaatiota opettajan sanomisista.

Lähteet

- AUER, PETER 1995: The pragmatics of code-switching. – Lesley Milroy & Pieter Muysken (toim.), *One speaker, two languages. Cross-disciplinary perspectives on code-switching* s. 115–135. Cambridge: Cambridge University Press.
- DI SCIULLO, ANNE-MARIE – MUYSKEN, PIETER – SINGH, RAJENDRA 1986: Government and code-mixing. – *Journal of Linguistics* 22 s. 1–24.
- FISHMAN, JOSHUA A. 2007 [1965]: Who speaks what language to whom and when? – Li Wei (toim.), *The bilingualism reader* s. 55–70. Toinen laitos. London: Routledge.
- FRIED, MIRIAM – ÖSTMAN, JAN-OLA 2004: A thumbnail sketch of construction grammar. – Jan-Ola Östman & Miriam Fried (toim.), *Construction grammar in a cross-language perspective* s. 11–86. Amsterdam: John Benjamins.
- GOODWIN, CHARLES – DURANTI, ALESSANDRO 1992: Rethinking context. An introduction. – Alessandro Duranti & Charles Goodwin (toim.), *Rethinking context. Language as an interactive phenomenon* s. 1–42. Cambridge: Cambridge University Press.
- GUMPERZ, JOHN J. 1982: *Discourse strategies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- 1992: Contextualisation and understanding. – Alessandro Duranti & Charles Goodwin (toim.), *Rethinking context. Language as an interactive phenomenon* s. 229–252. Cambridge: Cambridge University Press.
- KALLIOKOSKI, JYRKI 1995: Koodinvaihto ja keskustelun moniäänisyys. – *Virittäjä* 99 s. 2–24.
- LEINO, PENTTI – ÖSTMAN, JAN-OLA 2008: Language change, variability, and functional

- load. Finnish genericity from a constructional point of view. – Jaakko Leino (toim.), *Constructional reorganization* s. 38–54. Amsterdam: Benjamins.
- LINDSTRÖM, JAN – LONDEN, ANNE-MARIE 2008: Constructing reasoning. The connectives *för att* (causal), *så att* (consecutive) and *men att* (adversative) in Swedish conversations. – Jaakko Leino (toim.), *Constructional reorganization* s. 105–152. Amsterdam: Benjamins.
- LINDSTRÖM, JAN (tulossa): On the place of turn and sequence in grammar. Verb-first clausal constructions in Swedish talk-in-interaction. – Ritva Laury, Marja Etelämäki & Elizabeth Couper-Kuhlen (toim.). – *Pragmatics* (Special issue on approaches to grammar for interactional linguistics).
- LUGUS, MARIANN 2013: *Tasemeõppe välistudengid Eesti kõrgharidusasutustes 2005–2012*. Julkaisematon raportti. Allikas: Eesti Haridusinfosüsteem & SA Archimedes.
- MYERS-SCOTTON, CAROL 2007 [1988]: Code-switching as indexical of social negotiations. – Li Wei (toim.), *The bilingualism reader* s. 97–122. Toinen laitos. London: Routledge.
- OJAMAA, HEIDI 2013: Välisüliõpilaste arv kasvas viie aastaga kaks korda. – *Postimees* 26.7.2013.
- POPLACK, SHANA 2007 [1980]: Sometimes I'll start a sentence in Spanish y termino en español. Toward a typology of code-switching. – Li Wei (toim.), *The bilingualism reader* s. 213–243. Toinen laitos. London: Routledge.
- ÖSTMAN, JAN-OLA 2006: Ordstav som en central del av språket. Om att få med "allt" i en grammatisk beskrivning. – Per Ledin, Lena Lind Palicki, Christina Melin-Köpilä, Gunvor Nilsson, Karolina Wirdenäs & Håkan Åbrink (toim.), *Förhandlingar vid Tjugoåttonde sammankomsten för svenskans beskrivning* s. 389–401. Örebro: Örebro universitet.

Maria Frick: *Emergent bilingual constructions. Finnish-Estonian codeswitching in interaction*. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisen ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuksien laitos 2013. Kirja on luettavissa osoitteessa <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-9019-6>.

Kirjoittajan yhteystiedot:
etunimi.sukunimi@helsinki.fi